

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu Václava Klause a Zuzany Majerové Zahradníkové na vydání ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky (sněmovní tisk č. 877)

Vláda na své schůzi dne 22. června 2020 projednala a posoudila návrh ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky, a zaujala k tomuto návrhu **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z následujících důvodů:

1. Vláda je toho názoru, že ústavní pořádek má upravovat pouze základní náležitosti státního uspořádání České republiky, z čehož plyne i požadavek na relativní stálost otázek normovaných ústavními zákony, jakož i na to, aby byly na ústavní úrovni upraveny pouze otázky svou podstatou pro právní řád a státní uspořádání významné. Návrh ústavního zákona je podle názoru vlády s tímto požadavkem nesouladný, neboť lze pochybovat o tom, že předmět navržené právní úpravy, tedy regulace jednotlivých forem peněžních transakcí, představuje otázku natolik klíčovou, aby byla upravena v rámci ústavního zákona.
2. Vláda považuje předložený návrh na vložení nového čl. 26a do Listiny základních práv a svobod, za nadbytečný, neboť možnost provádění hotovostních plateb je dostatečně upravena již v platném právním řádu. Základní podmínky používání bankovek a mincí v České republice upravuje zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí, a konkrétně jeho ustanovení § 9 odst. 2 písm. c) stanoví, že pokud bankovka nebo mince není podle dikce tohoto předpisu „nestandardně poškozená“, platí, že každý má povinnost ji přijmout bez omezení a je možné odmítnout ji přijmout pouze z důvodů taxativně vyjmenovaných v § 5 zákona. Návrh považuje vláda za nadbytečný i z toho důvodu, že v České republice je navíc zakotvena i hrozba trestní sankce tomu, kdo bez zákonného důvodu odmítne přijmout tuzemské peníze. Jedná se o skutkovou podstatu trestného činu ohrožování oběhu tuzemských peněz podle § 239 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku.
3. Podle názoru vlády je návrh ústavního zákona nejednoznačný, nedomyšlený a nedostatečně odůvodněný. Návrh například nijak nezohledňuje zásadu smluvní volnosti zakotvenou v občanském zákoníku. Z návrhu není zřejmé, zda je možné se práva na platbu v hotovosti vzdát uzavřením soukromoprávní dohody, tedy například kupní smlouvy s úhradou kupní ceny na platební účet. V opačném případě by návrh zákona zásadně zasahoval do základní soukromoprávní zásady, kterou je smluvní autonomie.

Z ustanovení § 1910 občanského zákoníku pak vyplývá, že proti své vůli nemůže být věřitel nucen, aby přijal něco jiného, než co přísluší k jeho pohledávce, přičemž totéž platí i o způsobu splnění. Navržený ústavní zákon by však dával jedné ze smluvních stran fakticky právo jednostranně stanovit, že plněno bude jen a pouze v hotovosti, a to proti vůli druhé smluvní strany. Vláda zároveň upozorňuje, že předložený návrh ústavního zákona na rozdíl od výše uvedených zákonů nehovoří o tuzemské hotovosti, tedy o platných bankovkách a mincích vydaných Českou národní bankou, nýbrž obecně o hotovosti, která však může být jak tuzemská, tak cizozemská.

4. Návrh na změnu čl. 98 Ústavy České republiky je podle názoru vlády v rozporu s primárním právem Evropské unie, konkrétně se Smlouvou o fungování EU, která v čl. 127 stanoví, že hlavním cílem Evropského systému centrálních bank, a tím i jednotlivých národních centrálních bank členských zemí Evropské unie, je udržování cenové stability. Tento hlavní cíl je nadřazen ostatním cílům, a proto nelze v českém právním řádu zakotvit nový, resp. další hlavní cíl centrální banky. Vláda současně upozorňuje, že předložený návrh ústavního zákona podléhá konzultační povinnosti s Evropskou centrální bankou, neboť se dotýká pravomoci národní centrální banky (viz čl. 8a Legislativních pravidel vlády a Rozhodnutí Rady 98/415/ES o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů).